

Förtroende och risk: Individens och civilsamhällets roll och relation i det brandpreventiva arbetet.

Det brandskadeförebyggande arbetet är strukturerat som ett samarbete mellan olika samhällsaktörer, enskilda individer och lokal- och civilsamhällen. En förutsättning för ett framgångsrikt samarbete är att de olika aktörerna genomför sina beskärda delar – och att det finns ett förtroende för att de andra aktörerna kommer genomföra sina.

Det är i dagsläget till stor del okänt hur individer, lokalsamhället och civilsamhället agerar utifrån hur det offentliga skyddet mot brand är organiserat och upplevs. Detta projekt syftar till att bidra till en förståelse för detta komplexa samarbete och dess effekt på det preventiva och reaktiva brandförebyggandearbetet.

Syfte och mål

De specifika frågeställningarna som projektet ämnar svara på är;

1. Hur påverkar räddningstjänstens organisation och förmåga individers preventiva agerande för att minska risken för att skadas eller omkomma i bränder?
2. Hur påverkar förtroende för samhällets skyddsapparat hur individer skyddar sig mot brand? Och utifrån vikten av att enskilda individer tar aktiva preventiva beslut samt att grannar ingriper – är ett högt eller lågt förtroende för samhällets skyddsapparat att föredra?
3. Vilken roll spelar civilsamhället och grannsamverkan i att överbrygga brister i förtroende till samhället eller brister i individers brandskydd?
4. Hur upplever civilsamhällesaktörer sin brandpreventiva/-reaktiva roll i relation till det offentliga samhället?

Metoder och genomförande

I projektet har data använts från Myndigheten för samhällsskydds enkät Individers brandskydd från 2022, kommundata från Kolada samt data från enkätundersökningen Tillitsbarometern från 2020. För de kvalitativa delarna av projektet har representanter för frivilligorganisationer och räddningstjänst intervjuats. Lokala handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor har också studerats.

Resultat

Det sker en, medveten eller omedveten, växeldragning mellan individers personliga brandskydd och samhällets brandskydd, där individers brandskydd påverkas av det samhälleliga skyddet. Det finns fyra distinkta grupper när det gäller det individuella brandskyddet, där den stora majoriteten har ett stort brandskydd, men det finns också en grupp där man inte skyddar sig. Gruppen som inte skyddar sig mot brand är sociodemografiskt utsatt, vilket vi sedan tidigare vet ökar risken att omkomma i brand. Ett annat viktigt fynd är att äldre är bättre skyddade idag än tidigare, vilket indikerar att de vanor man etablerat under medelåldern kvarstår. Resultaten visar också att det finns potential att utnyttja civilsamhället för att kompensera för individers bristande brandskydd, liksom för samhällets bristande förmåga. Idag är inte den typen av samverkan särskilt välutvecklad – man verkar från räddningstjänstens sida se civilsamhällesaktörer som resurser vid större händelser (som skogsbrand), men inte vid prevention av bostadsbränder.

FORSKARGRUPPEN

FINANSIERING

Brandforsks verksamhet möjliggörs av stöd från olika organisationer i samhället. Läs mer om våra stödorganisationer på www.brandforsk.se